

GULLINSKINNA AM 325 VIII 5c 4to

FRAGMENTET AM 325 VIII 5c 4to indeholder et brudstykke af *Hákonar saga Hákonarsonar*. Om dets historie vides ikke meget. Arne Magnusson har på en vedlagt seddel skrevet:

Þetta blad ur *Hakonar Sögu Hakonarsonar* feck eg 1719. af Professor Gram, enn hann hafde það fleiged utanaf bok in Bibliotheca Lymvicanâ supra Hopnerianam.

Mier virdest það vera ur Codice Academico þeim sem kom fra Þormodi, og hann kallar *Gullinskinnu*, ɔ: þeim, sem eg liet setia banded um. Formed er ad sönnu nockru styttra, enn linurnar eru eins margar i hverutveggju. Skriften er ad sönnu smærre ä þessu blade, Enn hun smæckar og i Codice Academico, epter því sem ä hann lidur.

Med forbehold identificerer Arne Magnusson altså fragmentet med håndskriftet *Gullinskinna*, som gik tabt ved Universitetsbibliotekets brand i 1728.¹

Fragmentet er med en "Fin og pyntelig hånd";² det er skrevet med den største omhu, og skriften er let læselig. Overskrifterne er udført i rødt af samme hånd som selve teksten, men blækket er bleget og de er svært læselige. Teksten er forsynet med initialer i røde og grønne farver. Pergamentet er lyst og velbevaret, og det håndskrift som bladet stammer fra har sikkert fortjent Torfæus' betegnelse *Gullinskinna*.

Bladet måler 15,5 × 25 cm. Siderne er tospaltede med 34 linjer i hver spalte. Da bladet har været anvendt som indbindingsmateriale har

¹ Ang. fragmentets historie se Jonna Louis-Jensen, *Kongesagastudier* (Bibliotheca Arnamagnæana XXXII, Kbh. 1977), pp. 28–31.

² Kr. Kålund, *Katalog over den arnamagnæanske Håndskriftsamling I* (Kbh. 1888), p. 562.

det været foldet, og alle fire hjørner er skåret af med noget teksttab til følge. Fragmentet dateres til slutningen af 14. årh.³

Den tekst der findes i fragmentet har følgende parallelsteder i de andre redaktioner af *Hákonar saga Hákonarsonar: Fríssbók* 555¹⁰–561²⁴; *Eirspennill* 653¹–660²⁵; *Flateyjarbók* 199⁹–207⁸; *Skálholtsbók* 663³–678; *Stockholm 8 fol.* 175¹⁹–182³⁵.⁴

PALÆOGRAFI

Fragmentet er som nævnt skrevet med en smuk frakturskrift. Skriften er ret tæt, men de enkelte bogstaver er klare. Af palæografiske detaljer skal nævnes følgende.

Bogstaver med overlængde ('b' 'h' 'k' 'l' 'p') udføres ofte med en kløvning af hovedstaven foroven, således at den højre del af kløvningen føres ned i en bue, der dog ikke i noget tilfælde krydser hovedstaven. Bogstavet 'd' har altid rund form, og ofte er der tilføjet en bue fra overlængden mod højre.

Bogstaver med underlængde ('h' 'j' 'y') skrives med et knæk fra linjen mod venstre. For bogstavet 'g's vedkommende føres højre del lodret ned under linjen og føres så i et skarpt knæk vandret til venstre; hertil kan så føjes en fragangsstreg til højre op mod linjen. Andre bogstaver med underlængde ('f' (angelsaksisk) 'p' 'þ') har fra underlængden en fragangsstreg til højre op mod linjen.

På linjen findes der desuden fragangsstreger ved 'i' 'k' 'l' 'u'. For 'm' og 'n's vedkommende findes den kun ved den sidste nedstreg, ellers er de åbne. Yderst sjældent findes fragangsstreger ved 'r' og 's' (longa).

'a' forekommer oftest med to lukkede buer. 'y' er altid overprikket. Der anvendes caudata under bogstaverne 'e' og 'o'.

Versaler og kapitæler er forsynet med megen udsmykning. Det mest karakteristiske fællestræk er, at når bogstavets højredel er buet er der fra midten af buen ind mod centrum sat en lille horisontal streg, der

³ Jonna Louis-Jensen, op. cit., p. 30; Kålund, loc. cit.; *Fornmanna sögur* IX (Kbh. 1835), p. XVII.

⁴ C. R. Unger, edit., *Codex Frisianus* (Christiania 1871), forkortet *Fr*; Finnur Jónsson, edit., *Eirspennill* (Kristiania 1916), forkortet *E*; G. Vigfússon & C. R. Unger, edit., *Flateyjarbok* III (Christiania 1868), forkortet *Fl*; A. Kjær & L. Holm-Olsen, edit., *Det Arnamagnæanske Haandskrift 81a Fol.* (*Skálholtsbók yngsta*) (Oslo 1910–47), forkortet *S*; Marina Mundt, edit., *Hákonar saga Hákonarsonar* (Oslo 1977), forkortet *H*.

ender med en vertikal tværstreg. Det gælder 'O' i *JONS* (4), *Ollum* (35); 'D' i *Dana* (43); 'N' i *JONS* (4); 'V' i *Veitti* (58), *Vm* (168).

Fragmentet har ikke mange eksempler på forskellige ligaturer, og de fleste er meget traditionelle (f. eks. 'æ' i *ær* (124) og 'ar' i *þar* (74)). Ved linjeskift findes en ligatur af 'd + o' i *donum* (20), der umiddelbart ligner *di-*. Desuden findes 'pp' i *philippum* (99) og 'oo' i *þoo* (168). I et tilfælde er r-rotunda skrevet sammen med interlineært 'v' (abbreviaturen for *rv*) *jvmfrvr* (104).

DISTRIBUTION

Man kan skelne mellem grafisk og sproglig distribution. Med grafisk distribution forstås her anvendelsen af bogstaver og andre tegn, som er betingede af andre forhold end sproglige, f. eks. stilling i ordet, forhold til andre tegn osv. Omvendt forstås ved sproglig distribution anvendelsen af tegn og bogstaver, som har relevans for sproglige forhold. Teoretisk er der skarpt skel mellem disse to former for distribution, men i praksis er overgangen mellem dem mere labil. Yderpunkterne er dog skarpt adskilte, idet den grafiske distribution nærmere er knyttet til palæografien, mens den sproglige distribution (oftest benævnt ortografi) nærmer sig fonologien og sprogsystemet i øvrigt.

GRAFISK DISTRIBUTION

Omtrent fri distribution findes for accenternes vedkommende, dog med den begrænsning at de ikke anvendes ved konsonanttegn. Der findes i fragmentet både enkeltaccent og dobbeltaccent. Enkeltaccenten anvendes med ganske få undtagelser kun i forbindelse med 'i' og 'j', men både over lang og kort lyd, f.eks. *sídar* (51), *þkaupmannahofnn* (185) — *vín* (199), *þeyrasundi* (185). Dog kan enkeltaccenten ikke opfattes som markør for 'i, j', da der er mange tilfælde i alle stillinger og ved alle bogstaver hvor 'i, j' ikke er fremhævet med accent. Bl.a. i følgende eksempler findes enkeltaccent ved andre bogstaver: 'e' *vétr* (122) — 'o' *dróttinn* (39), *þótti* (183), *jón* (186) — 'u' *úetrin* (57).

Dobbeltaccent derimod anvendes i de fleste tilfælde over historisk lang vokal heriblandt 'æ' (både ældre /æ/ og /œ/), f.eks. *sór* (5), *råd* (43), *æþui* (76), *þæn* (114) samt 'á' *ár* (64). I forbindelse med kort vokal findes dobbeltaccent i følgende tilfælde: *máanz* (103), *stáðinn*

(93), *sendá* (133), *uilldi*⁵ (133), *kosning* (195) samt *jófRí* (61) og *vördr* (19). Det skal dog fremhæves at i de fleste tilfælde er lang vokal ikke fremhævet med accent.

I andre tilfælde er distributionen af bogstaver og tegn i højere grad betinget end forholdet er for accenternes vedkommende. Det gælder således forholdet mellem 'i'-'j' og 'u'-'v' samt den grafisk-funktionelle distribution af de tre 'r'-typer, der findes i fragmentet.

FORHOLDET 'i'-'j'

Generelt anvendes 'i' i alle stillinger i ordene med undtagelse af følgende, hvor 'j' dominerer eller er enerådende:

1. Ordinitialt skrives 'j'. Foran vokaltegn er denne regel undtagelsesløs, f. eks. *jumfrv* (75), *jola* (90). Foran konsonanttegn er 'j' langt hyppigst, men der kan findes eksempler med 'i', f. eks. *islandi* (159) — *islandz* (168), *jvar* (204) — *ivars* (208) osv.
2. Præpositionen *i* skrives 'j'. Denne regel kan ses som en underafdeling af den foregående, idet 'j' med kun meget få undtagelser skrives sammen med styrelsen, f. eks. *jkaupmannahofnn* (185), *jeyrasundi* (185). I de få tilfælde hvor præpositionen optræder som 'i' er den sammenskrevet med styrelsen, der indledes af et konsonanttegn, *iferdínne* (75), *ímot* (81), *inoregi* (166).
3. Som sidste komponent i tal findes 'j' enerådende, f. eks. *.ííj.* (79).
4. Ganske enestående findes 'j' finalt i *hegomj* (168).

I 1. og 2. falder den grafiske distribution af 'i' og 'j' sammen med en fonologisk, idet 'j' overvejende optræder foran vokal, og 'i' foran konsonant, vel at mærke i de få tilfælde hvor 'i' optræder ordinitialt. At det er den grafiske stilling der er udslagsgivende fra skriverens side og ikke en fonologisk analyse fremgår af, at der stavelsesinitialt inde i ordene (altså samme fonologiske position som ordinitialt) konsekvent anvendes 'i', hvor man fonologisk kunne have forventet 'j', f. eks. *jekreyium* (4), *hería* (26) og *ryiafylki* (56). Konklusionen er, at 'j' anvendes ordinitialt og 'i' ellers, men med en tendens til fonologisk distribution ordinitialt.

FORHOLDET 'u'-'v'

Distributionen af 'u' og 'v' er ikke den samme som af 'i' og 'j', som man måske umiddelbart kunne forvente. Begge bogstaver forekommer

⁵ Af typografiske grunde sættes 'i' med dobbeltaccent *í*.

i alle stillinger (og alle funktioner), og kun en frekvensundersøgelse afslører samme tendens mod betinget distribution. Det skal siges, at det undertiden er meget vanskeligt at skelne mellem de to bogstaver i fragmentet. Og det skal fremdeles siges, at 'u' generelt anvendes langt mere end 'v'; forholdet er ca. 350 gange overfor ca. 150. I skemaet nedenfor er bogstavernes position udtrykt ved vok. osv.; herved menes at det følgende bogstav er et konsonanttegn.

	initial		ikke-initial		
	vok.	kons.	vok.	kons.	andet
'u'	13	13	50	9	15
'v'	3	65	19	8	5

Procentvis fordeling af 'u' og 'v'

Gruppen "andet" dækker over forekomster som diftongkomponent, talkomponent osv. Da undersøgelsen primært sigter mod at afdække forholdet initial — ikke-initial stilling og sekundært sigter mod distributionen som vokal/konsonant er gruppen "andet" ikke specificeret. Det fremgår af skemaet, at 'u' i initial stilling forekommer i 26%, lige- ligt fordelt mellem vokalisk og konsonantisk funktion. I ikke-initial stilling forekommer det i 74%, med klar overvægt mod vokalisk funktion. Omvendt er forholdet for 'v', idet det findes i initial stilling i 68%, med klar overvægt på konsonantisk funktion. Ikke-initialt forekommer det i 32%, med mindre markant overvægt mod vokalisk funktion. Her er to tendenser klare. For det første forekommer 'u' oftest ikke-initialt, mens 'v' omvendt er mere frekvent initialt. Denne tendens er sammenfaldende med distributionen af 'i'-'j'. For det andet fremgår det også, at 'u' oftere optræder som vokal (63%) end som konsonant (22%), mens 'v' er fordelt omvendt (22% som vokal og 73% som konsonant).

BOGSTAVET 'r'

Bogstavet 'r' har tre forskellige former. 1. r-1 (det almindelige 'r'), 2. r-2 (r-rotunda), 3. r-3 (kapitæl 'r'). Distributionen af disse tre former er betinget både af de grafiske omgivelser og af den stilling, hvori de optræder.

r-1 findes både initialt, medialt og finalt. I de to sidste tilfælde bruges det efter bogstaver, hvis højredel ikke er buet med undtagelse af 'v' og

'y'. I et tilfælde findes dog *systyr* (86) med r-1. Det må skyldes, at skriveren fejlagtigt har skrevet 'y'² for 'i'; skrivemåden med r-1 forklarer således den usædvanlige vokalisme som en fejlskrivning. Frekvensmæssigt er r-1's foretrukne stilling medial, men det beror i høj grad på at finalt 'r' oftest indgår i abbreviaturer.

Anvendelsen af r-2 er betinget af de grafiske omgivelser, idet det findes efter bogstaver hvis højredel er buet ('b' 'd' 'g' 'o'). Lidt overraskende findes det også konstant efter 'y' og i fire tilfælde efter 'v' (*syívr* (18), *jvmfrvr* (104), *sverrir* (135), *Gizvri* (156)).

r-3 bruges også både initialt, mediant og finalt, dog er den foretrukne stilling initial. Desuden anvendes r-3 i forbindelse med radikale forkortelser som f. eks. *Riki* (74). Endelig skal det nævnes, at r-3 anvendes når der angives gemination. Da ortografien ikke iøvrigt anvender kapitæler til angivelse af gemination, men prik over bogstavet, findes r-3 følgelig med prik over. Brugen af r-3 i denne funktion må karakteriseres som redundant. I teksten nedenfor er 'r' med prik over opløst RR, f. eks. *kVRR* (25), *SaRR*e (81).

r-2 og r-3 holdes systematisk ude fra hinanden, men med to undtagelser. I propriet *fridr(ekr)* (96) anvendes r-3 efter 'd', hvor man i overensstemmelse med systemet kunne forvente r-2. Brugen af r-3 her må forklares med, at den radikale forkortelse har fremkaldt r-3. Det andet eksempel er ordet *vørr* (98), skrevet med r-2 som venteligt efter 'o', men med geminationsprik over — altså en funktion hvor r-3 ellers er enerådende. Ved et sådant sammenstød mellem systemer er det i dette tilfælde de grafiske omgivelser, der fremkalder r-2 med prik over. At r-3 må vige understreger blot dette bogstavs redundans.

r-1 og r-3 holdes ikke ude fra hinanden. De optræder begge i samme stillinger. Frekvensmæssigt er r-1 langt hyppigst, mens r-3 har den videste distribution (ved radikale forkortelser og redundant ved gemination).

BOGSTAVET 's'

Fragmentet anvender to typer af 's': s-longa (f) og kapitælen 's'. Distributionen af disse to typer gælder både grafiske og sproglige (ortografiske) forhold. De optræder begge initialt, mediant og finalt, men s-longa har langt den største frekvens (ca. 230 forekomster mod 75). Initialt er anvendelsen af de to typer grafisk betinget, idet kapitælen 's' i overvejende grad anvendes i småord som *svo*, *sem*, men dog også i

st(urla) (57), *snerv* (119), *sverrir* (135). Det vil sige, at kapitælen 's' næsten kun forekommer initialt, hvis den umiddelbart følges af abbreviatur. Initial stilling findes i 34% af forekomsterne.

SPROGLIG DISTRIBUTION (ORTOGRAFI)

Som omtalt tidligere er der nogle forhold på det grafiske plan, der nærmere har tilknytning til fragmentets sprogform end til dets palæografi. Til den ortografiske distribution hører følgende træk.

BOGSTAVET 's'

Som nævnt ovenfor findes de to typer 's' i alle stillinger. Medialt og finalt kan der iagttages tendens mod en fast distribution. Kapitælen 's' forekommer i disse stillinger næsten undtagelsesløst som mærke for genitiv singularis f. eks. *kongs* (5), *líds* (48), *tunsbergs* (54), *audlígs* (111), *samsúmars* (s³ 209); medialt f. eks. i *auxna dals heídi* (170), *rans menn* (189), eller ialt 43 tilfælde, 61% af samtlige forekomster. Ganske vist findes s-longa også i denne funktion, f. eks. *tysdaginn* (22), *nadr*s (30), *gunnarlogs* (37), *byrgs* (83), *margskonar* (100), ialt i 11 tilfælde, eller ca. 5% af samtlige forekomster. Både absolut og relativt anvendes altså kapitælen 's' oftest i denne funktion, men en helt skarp regel kan ikke opstilles. Det skyldes tillige, at i gen. på '-is' skrives der i tre tilfælde dobbelt s-longa *hilmiss* (15, strofe), *glostRétíss* (30, strofe) og *éinvígiss mann* (101).

I medial og final stilling forekommer kapitæl 's', hvor det ikke falder sammen med gen. sing. *leysa* (153), *leysaz* (154), *þorgils* (169), *hals-hognir* (189). I disse stillinger veksler det frit med s-longa, f. eks. *visa* (16), *kíosa* (51), *kaus* (102). I to tilfælde anvendes dobbelt s-longa i final stilling *louíss* (82), *andress* (118). I begge tilfælde er navnene i nominativ.

Ortografien skelner grafisk mellem /s/ og /ss/, f. eks. *leysa* (153), *kaus* (102) overfor *vissu* (93), *míssaRí* (131), *kross* (153), *krossinn* (154), *úíssi* (211). /ss/ skrives altid med dobbelt s-longa.

BOGSTAVET 'z'

Anvendelsen af bogstavet 'z' kan beskrives ved tre sammenhængende regler og to særtilfælde.

1. Hvis genitivs 's' forudgås af '(n)d' manifesteres det som *z* i *landz-folkí* (6), *landzgiæzlu* (8), *spanialandz* (149), *islandz* (168, 200), *landz menn* (188), *islan'd'z* (202).
2. Hvis genitivs 's' føjes til ord, hvis stamme ender på 'd, t' kan den dentale klusil udelades og *z* repræsenterer hele gruppen 'd/t+s', *islan'z'* (158), *įslanz* (163), *víkellz* (59), *ellzgangi* (142) — *moz* (124, 150, 175), *arnlíoz* (204).⁶
3. Hvis ordet indeholder 'd, t, ð' i stammen findes *z* i disse tilfælde: *landzgiæzlu* (8 af vb. *gæta*) samt superlativerne *bezta* (99), *æztra* (112), *hellzt* (198). Fælles for disse superlativer er, at dentalen manifesteres i de tilsvarende komparativformer (*betri*, *æðri*, *heldr*). I disse former kan *z* ikke opfattes som 'superlativ markør', da der findes skrivemåder med *s* i superlativformerne *mesta* (52) og *fysta* (113). Forklaringen på *s*-skrivemåden er at disse to ord ikke på noget trin har et dentalt element. At det ikke er kombinationen 's+t' der markeres *zt* godtgøres af de to nævnte superlativer og af formerne *vestra* (71) og *austr* (124).

I forbindelse med de dentale lyd /ll/ og /nn/ manifesteres 's' som *z* i *ellztur* (97) og *mānz* (103).

Endelig findes altid 'z' i mediopassiv. Her er endelsen i infinitiv altid *z*, *sættaz* (21), *leysaz* (154), *geraz* (166). Det samme er tilfældet i præteritum 3. person singularis, *fanz* (20, 182), *hafðiz* (75), *andapiz* (120, cf. 194), [*d*]ualðiz (140), *þottiz* (170), *samdiz* (195) og konjunktiven *tækiz* (34). I præteritum 3. person pluralis findes vekslende *z* og *zt*, *funnduz* (45), *skilduz* (52, 214) — *gloddvzt* (107), *funduzt* (130), *gerduzt* (164). Det eneste eksempel i præteritum participium har ligeledes *zt sæzt* (182).

VOKALLÆNGDE

Vokallængde angives sporadisk med dobbeltskrivning af vokalen (ligatur), f. eks. *aa* (70), *Såa* (94), *aar* (124), *þææ* (168). Skrivemåder med accent (enkelt eller dobbelt) kan derimod som ovenfor nævnt (p. 291) ikke tages i betragtning i denne forbindelse.

⁶ Der er muligvis en forskel på, om ordet ender på [d/t] eller [ð], idet gen. sg. af subst. *lið* skrives *líds* (48) med 's'. Denne skrivemåde kunne antyde en (selvfølgelig) fonetisk forskel på [d/ð], der ellers ikke kommer til udtryk i ortografien, jfr. p. 298.

KONSONANTLÆNGDE

Med meget få undtagelser (f. eks. *utalígum* (91)) angives konsonantlængde konsekvent. Længden manifesteres på tre måder:

1. Ved dobbeltskrivning, f. eks. *leiddi* (80) — *millum* (25), *allir* (40) — *gunnarlogs* (37) — *vissu* (93), cf. ovenfor — *sætt* (3), *atti* (4) — med ligatur 'pp' *philippum* (99).
2. Ved at forsyne konsonanten med en prik, således 'd' *leiddæ* (89), *leiddi* (92), *gloddvzt* (107), *beiddu* (196) — 'g' *þiggia* (49), *kugg* (185) — 'k' *frakka* (70, 150), *fekk* (72), *ekki* (95, 199, 208) — 'p' *uppgongu* (33), *philippus* (113) — 'r' *kvRR* (25), cf. ovenfor. — 't' *veitti* (55), *veitt* (116).

I nogle tilfælde anvendes geminationsprikken, hvor det ikke lydligt er berettiget. Det gælder *styrkkr* (129) og ofte ved 't', *hielltt* (80, 163), *alltt* (73), *valldeliktt* (90), *aptr* (117, 209), *sagtt* (137).

3. Ved nasalstreg over 'n', f. eks. *gíofinne* (51), *mann* (97, 98). Også i dette tilfælde kan forlængelsen være overflødig, f. eks. *vaskann* (97).

VOKALISK FONEMVARIATION

Nogle enkelte vokalfonemer har varieret grafisk manifestation.

1. Kort /e/ gengives oftest 'e', men 'e' i *fęstí* (113), og som 'æ' i *v læstr* (65), *æigi* (f. eks. 93), *æi* (139) cf. *eí* (150).
2. /æ/ gengives almindeligvis 'æ', men 'e' i *ęttir* (25) og *glostRętiss* (30).
3. U-omlyd af /a/ findes hyppigst som 'o', men også andre manifestationer forekommer: (med faldende frekvens) 'au', f. eks. *laug* (5), *quensaudla* (86) — 'q' i *ollum* (28, 77), *įvørr* (98), *bíqrrnum* (101), *gøfvgr* (112) — 'ð' i *vōrdr* (19), *įðfrí* (61). Der kan i materialet ikke ses regler for anvendelsen af de forskellige manifestationsformer af /q/.
4. Svagtryksvokalen /i/ har to grafiske manifestationer efter 'nn', idet der skrives både 'i' og 'e' tilsyneladende regelløst, *fullkominne* (47), *gíofinne* (51), *henne* (68, 90), *íferdínne* (75), *sínne* (89, 171), *suanne* (112), *elfinne* (138) — men *inní* (36), *henní* (79 ofte), *enni* (117), *jelfinní* (130), *unní* (135), *jumfrvnní* (146).

KONSONANTISK FONEMMANIFESTATION

Der findes ingen grafisk skelnen mellem /d/ og /ð/, idet begge skrives 'd', f. eks. *lendír* (6), *hírdmenn* (7), *lídi* (23), *badír* (55).⁷ Intervokalisk markeres den stemte spirant /ð/ undtagelsesvis med 'þ' i *þstapínn* (89), *andapíz* (120), *anndapíz* (194), cf. note 5. Omvendt findes i to tilfælde som kapitelinitial 'Ð' for 'Þ' *ÐEnna* (173), *ÐEtta* (213). En gang findes /ð/ skrevet 't' *leíttoga* (72), hvad enten det skyldes fejlskrivning eller assimilation.

/g/ skrives 'g', f. eks. *hug* (203), men i et tilfælde 'gh' *dagh* (4), sikkert overtaget fra forlægget.

/k/ skrives 'k', men når det står umiddelbart foran /v/ skrives det 'q(u)' i *qua(d)* (26), *quad* (99), *quelldí* (83) og *quensaudla* (86). 'c' for /k/ findes tre gange *nockurt* 126, **jcataloníam* (74, skrevet *jtataloníam* — med 't'¹ fejlagtigt for 'c') og *Hac(on)* (130).

Der skelnes ortografisk mellem gammelt /ld/ og gl. /lð/, idet gl. /ld/ skrives 'lld' i f. eks. *hallda* (29, 175), *giallda* (160), *alldri* (192), mens gammelt /lð/ skrives 'ld' i *skilduz* (52, 214), *taldi* (96), *fiold* (106).⁸ /lt/ skrives 'llt' i *hiéllt* (20, 77), *allt* (115), men 'lltr' i *hiélltr* (80, 163), *alltr* (73).

Tilsvarende klare regler kan ikke opstilles for /n/s vedkommende. Her findes oftest skrevet 'nd', men i få tilfælde 'nnd', *funnduz* (45)/ *funduzt* (130), *bunndu* (46), *funndu* (63)/ *fundu* (213), *sennda* (132)/ *sendä* (133), *senndi* (161)/ *sendi* (158), *anndapíz* (194)/ *andapíz* (120). I denne forbindelse kan det nævnes, at /nn/ og /nd/ blandes sammen i *Sundlendingar* (207, 210); denne skrivemåde kan skyldes sammenfald af forbindelserne /ndl/ og /nnl/.

LYDLIGE FORHOLD

Indenfor vokalismen har følgende træk diakron interesse. Gammelt langt /ā/ manifesteres oftest 'a' (eller 'ǣ'), men som 'o' i *kuomu* (205)

⁷ Jfr. *Fornmanna sögur* IX, p. XVII.

⁸ Jfr. Adolf Noreen, *Altnordische Grammatik* I (5. Auflage, Tübingen 1970), § 238, 1b; Jakob Benediktsson, 'Um tvenns konar framburð á ld í íslenzku', *Lingua Islandica, Íslenzk tunga*, 2 (Reykjavík 1960), pp. 32f.; Hreinn Benediktsson, 'Íslandsk språk', *Kulturhistorisk Leksikon for Nordisk Middelalder* VII (Kbh. 1962), sp. 491.

og 'ö' i *kuömu* (81) og *uórit* (174, cf. 202), jævnfør de talrige abbreviaturer og interlineære bogstaver i f. eks. *suo* (11, 137), *Svo* (26), *huorum* (33), *huor* (47), *kuomv* (176). Forholdet må fortolkes som en labialisering af /ā/ efter /v/.⁹ Det kan nævnes at teksten "þetta uar adr enn brann" (140) er blevet forvansket som følge af, at *uar* (= *vár* subst.) er blevet misforstået som verbalformen *var*.

Gammelt kort /e/ manifesteres foran /ng/ som 'ei' i *feíngnir* (21), *handgeingnir* (164), *handgeignir* (167, vel skrivefejl for **handgeingnir*). Denne regel er ikke fuldt gennemført, idet der skrives *engels* son (119), *engla kongr* (151).¹⁰

Fragmentet viser ikke eksempler på den ellers almindelige udvikling /ē/ > 'ie' med undtagelse af præteritum af verbet *halda* der konsekvent skrives *hiellt* (20 etc.), *hielldut* (14).¹¹

/i/ manifesteres som 'i' og 'j' med undtagelse af formen *tyrí* (64 i strofe). Denne form må formentlig forklares som en fejlslæsning af et **tijri* i forlægget — eller evt. som en skrivefejl, jfr. *systyr* (86) ovenfor p. 293. Ellers blandes /y/ og /i/ ikke; ej heller i relativ trykssvag stavelse foran /i/, jfr. formerne *skylldi* (8 ofte), *yfir* (169).

Mellem /k, g/ og /æ/ skrives 'i' i *landgiæzlu* (8), *agiætum* (23), *giæta* (31), *kiærleík* (52), *kiærstr* (102), *kiæmi* (168).¹²

Svagtryksvokalerne /a/ og /u/ manifesteres altid som henholdsvis 'a' og 'u, v'. Svagtryksvokalen /i/ manifesteres oftest som 'i', men efter 'nn' vekslende som 'i/e' (jfr. ovenfor p. 298). En enestående manifestation 'e' uden for denne stilling findes i *afhamre* (193 overskrift). Overraskende er formen *leiddæ* (89) for forventet **leiddi*. Det ligger måske nærmest at forklare formen som en ufuldstændig rettelse af en fejl-skrivning **leidda* til **leidde*.

Svarabhakti findes en gang i *víturlíkt* (43), jfr. *ur*-abbreviaturen i *ellztur* (97). Det privative præfiks skrives 'u, v', men 'o' i *ofridr* (127, linjeskift efter 'o').

Af særlige vokalforekomster kan nævnes *kiærlik* (52), der må opfattes som en skrivefejl for **kiærleík*. Ordet *erendi/erindi* findes to

⁹ Noreen, op. cit., § 86; Hreinn Benediktsson, op. cit., sp. 489.

¹⁰ På grund af dette vekselforhold er forkortelser af tilsvarende ord opløst 'e' *gengu* (32), *fengu* (70, 141), *lengra* (76); jfr. Noreen, op. cit., § 102; Hreinn Benediktsson, op. cit., sp. 489.

¹¹ Noreen, op. cit., § 103; Hreinn Benediktsson, op. cit., sp. 488.

¹² Noreen, op. cit., § 263; Hreinn Benediktsson, op. cit., sp. 490.

gange som *erndí* (204, 208).¹³ Propriet *Danmørk* findes i to tilfælde i oblik form som *afdanmerk* (23, 177); denne vokalisme er uforklarlig. Til sammenligning kan det nævnes, at der også findes *жданmork* (128). Formen *baíaríns* (141) er tvetydig. Man kan enten opfatte 'a'¹ som en skrivefejl for 'æ', eller se 'ái' som udtryk for en diftongering af /æ/ > /ai/. Dog må denne anden mulighed anses for lidet sandsynlig.

Indenfor konsonantismen skal følgende træk bemærkes:

/g/ manifesteres som 'g' undtagen i afledningen *-ligr* i neutr. sing., hvor det optræder som 'k' i *almennilikt* (4) og *víturlíkt* (43).¹⁴

I ubetonet stavelse manifesteres gammelt /t/ som 't' i f. eks. *míkt* (20), *radit* (123, 183), *stadit* (210), *leitat* (25), *hattat* (96) og med *at*-abbreviatur *skípat* (169). Derimod manifesteres det som 'd' i *íd* (71), *heítíð* (175, 204), *ad* (192), *skríptad* (190), samt med *ad*-abbreviatur i *fagnad* (82, 146).¹⁵ I overensstemmelse med denne lydige udvikling kan formen *bat* (115) med 't' for 'd' ses som en omvendt skrivemåde, jfr. *híelldut* (14) og *letut* (18).

Substantivet *hlutr* optræder altid uden initialt 'h' (9, 44, 85, 141, 204). Der er i teksten ikke andre eksempler på ord, der har initialt /h/ + /l, n, r/.

Teksten giver et enkelt eksempel på svind af /r/ i *fysta* for **fyrsta* (113).

FORKORTELSSESYSTEMET

De tegn der anvendes i forkortelsessystemet kan inddeles i tre grupper. 1. Tegn som har en (relativ) fast værdi (indhold). 2. Tegn som både har en (relativ) fast og en variabel værdi. 3. Tegn der kun har variabel værdi.

De tegn der har en (relativ) fast værdi er følgende: Overskrevne bogstaver. 'a' findes i *kaupmanna* (*hofn*) (20, 22, 180, 185), *manna* (112), *fara* (71, 100), *hana* (134), *taka* (185). 'k' findes i *mik(it)* (136, 174), *mik(inn)* 142. 'm' i *philippum* (99), *honum* (176). 'n' findes i *nordan*

¹³ Denne form findes også i Magnús Þórhallssons del af *Flateyjarbók*, cf. Stefán Karlsson, 'Um Vatnshyrnu', *Opuscula IV* (Bibliotheca Arnarnagæana XXX, Kbh. 1970), p. 296.

¹⁴ Jfr. *Fornmanna sögur IX*, p. XVII.

¹⁵ Noreen, op. cit., § 248; Hreinn Benediktsson, op. cit., sp. 491.

(15), *jafnan* (32, 101), *þadan* (78), *annan* (189), *mann* (101) og desuden i *minna* (147), *allfeginn* (137). Endelig findes 't' i *borit* (95), *vorit* (123, 202) og i *skípat* (169).

Konjunktionen *ok* (således skrevet (93)) forkortes z. Bogstavet 'z' med underlængde anvendes til forkortelse af *ed* i *med* (f. eks. 23).

Langt de fleste tegn, der hører til i denne gruppe implicerer 'r' og 'r'-forbindelser. Det gælder abbreviaturerne for *ar*, *er/ir*, *ur*. Anvendelsen af disse abbreviaturer følger helt traditionen. Følgende bemærkninger skal knyttes til et par af dem.

Abbreviaturen for *er/ir* er i bøjningsendelser opløst *ir* f. eks. i *brodir* (186) i overensstemmelse med udskrevne former som f. eks. *brodir* (82). Af etymologiske grunde og i overensstemmelse med nedenfor nævnte *ræ*-forkortelse er *er/ir* forkortelsen opløst *ær* i *væri* (1, 102, 188) og *færi* (12, 162).

Følgende bogstaver anvendes interlineært med forkortelsesværdi 'a', 'i', 'o' og 'v'. Det forkortede tegn er et forudgående 'r' eller 'v'. Eksempler på overskrevet 'a' med værdien 'ra' er *gram* (41), *fra* (66), *ofradi* (84) og med værdien 'ua' *quad* (99 cf. 26). Eksempler på overskrevet 'o' med værdien 'ro' er *kross* (153), *drottning* (180), *brodir* (186) og med værdien 'uo' *suo* (11 ff). Der gør sig det særlige forhold gældende ved overskrevet 'o', at i en del tilfælde findes det over skrevet 'u' og har som følger kun værdien 'o'. Disse tilfælde er *svo* (26, 103), *huorum* (33), *kuomu* (76, 144, 176, cf. de fuldt udskrevne former *kuömu* (81) og *kuomu* (205)).

Abbreviaturen for *re/ræ* findes kun som grafisk repræsentant for /r+æ/ og er opløst *ræ* i *frægi* (36), *fræg* (85), *brædr* (96) i overensstemmelse med formerne *grædi* (37), *brædr* (111, 195), cf. dog *bredra* (97) som eneste modeksempel.

Overskrevet 'i' er hovedsagelig abbreviatur for *ri/ir*. Ofte har 'i' en kraftig opstreg, således at det får stor lighed med det anvendte tegn for forkortelse uden fast værdi, dvs. et omvendt, interlineært 'v' (se nedenfor). Herhen hørende tilfælde er *til* (8ff), *vid* (38ff), *ægi* (36), *æigi* (71ff), *eigi* (179), *Riki* (74ff), *fyrir* (77ff), *hvi* (98). Da de alle indeholder 'i' i den abbrevierede del er de anført her.

Til angivelse af gemineret konsonant anvendes prik over 'd, g, k, p, r, t'. Hvis konsonanten er 'n' anvendes nasalstreg, jfr. Konsonantlængde p. 297.

Som 'um'-forkortelse ved r-2 (r-rotunda) er i et enkelt tilfælde anvendt en skrånstreg, der er anbragt fra linjen og ned mod venstre, *audrum* (47).¹⁶

Nasalstregen anvendes til forkortelser både med (relativ) fast værdi og med variabel værdi. Relativ fast værdi har den, når den anvendes som abbreviatur for forbindelser, der indeholder nasal, f. eks. *hakon* (4), *kongr* (4, således opløst i overensstemmelse med den udskrevne form *Kongr* (201)), *þenna* (21). Hvor nasalstregen er anbragt over skreven nasal, gentages denne ikke i teksten, f. eks. *þing* (4), *fengu* (70), *þeim* (72).

Udenfor nasalforbindelser, men med fast værdi findes streg gennem 'þ's overlængde for 'ess' i *þessir* (8), *þessu* (44), *þessi* (94) og streg over 'q' for 'ue' i *quellidit* (83) og *quensaudla* (86).

Hel arbitrær værdi har en tilsvarende streg i *erkibyskup* (5), *byskup-um* (79), *þuiat* (126, 135), *þat* (45).

Til angivelse af forkortelse med helt variabelt indhold anvendes et interlineært omvendt 'v' med fakultativ prik under, i enkelte tilfælde kun prikken alene. Den anvendes kun for suspensioner, men da både for enkeltbogstaver og større orddele, f. eks. *qua(d)* (26), *dan(a)* (50ff), *dag(inn)* (8), *e(da)* (50ff), *j(arl)* (77ff), *v(etr)*. (173ff). Specielt skal nævnes personnavne, der undtagelsesløst abbrevieres på denne måde, f. eks. *st(urla)* (11), *þorl(augr)* (119), *ein(ars)* (196). Denne abbreviatur har stor grafisk lighed med den ovenfor omtalte abbreviatur for *ir/ri*, således at en forveksling af de to abbreviaturer er mulig.

TEKSTUDGAVEN

Nedenfor aftrykkes teksten. Abbreviaturer er opløst i overensstemmelse med det ortografiske og sproglige system og trykkes med kursiv. Abbreviaturen med arbitrær værdi er ligeledes opløst og trykt mellem (). Hvis abbreviaturen er underprikket er den opløst og prikken stryges, hvor den ikke har interpunktionsværdi. Bogstaver der er forsvundet på grund af beskadigelse o.l. sættes i []. Interlineære bogstaver og ord trykkes i nedføringstegn ('). Udeglemte interpunktionstegn, bogstaver og ord indsættes i < > . Bortskåren tekst markeres med ' . . . '. Fragmentets overskrifter trykkes selvstændigt og spatieres. I øvrigt henvises til noterne til teksten.

¹⁶ Samme tegn er fejlagtigt anbragt ved *hundr(ud)* (132).

TEKST

1 kongr væri brótt or rikínv.

her er magnusi gef[*it*] kongs nafn. ok þui næst segi[r] fra
3 sætt h(akonar) kongs ok danakongs.

JONS voku dagh atti hakon kongr almennilikt þing jekreyium (<.) gaf
5 ein(ARR) erkibyskup M(agnusi) kongs nafnn. sór hann þa laug ok
rettíndí aullu landzfolkí at lignu domini(<.) sidan sorv lendír menn ok
7 hírdmenn. þa bændr xíj. or hueríu fylki. veítí M(agn)us kongr þa um-
dag(ínn). skyldi hann þa vera eptir til landzgiæzlu. Enn þa er þessir
9 lutír uoro skipadir. sigldí h(akon) kongr jbraut or ekreyium. enn
M(agn)us kongr sat jtunberg(i) umsumarít. h(akon) kongr hafdi til
11 danmerkr .ccc. skípa ok xv. suo s(egir) st(urla).

ÆRín var sem elldíng færí.
13 ínn um bord alægi nordan
aullum uarp erhofum hielldut.
15 hilmiss kunnr juarmum nordan.
vída þurdv visa ferdír.
17 veglíg flaust und bunu seglí.
geíga letut gylltar syívr
19 grundar vórdr at heyra.

h(akon) kongr híellt lidínv jkaupmanna hafnir. Mikít fanz donum um
21 her þenna ok voro míok otta feíngnir huort kongar mundi sættaz.
h(akon) kongr kom tíl kaupmanna hafna tysdagínn. enn friadagínn
23 eptir kom dana kongr jstadín med míklv lídí ok agíætum herRum af-
danmerk. þar uar jakob erkibyskup aflund ok jarmar af uínlandi(<.) var
25 þa leitát um seítir ok uar lang(t) á millum med kongum. var þa kvRR
af nordmonnum at þeir mundí hería. Svo qua(d) G(izurR) þoru(alldz)
27 s(on). hann var þa med kongí.

Sníallr baud aurgrant ollum
29 allualldr gridum hallda.
nadr glostrætíss níotum.
31 nætr .vj'. ok fríd gíæta.

Erkibyskupar badír gengu mest um sætta umleítan. þoti sem jafnan
33 huorum sínn skadí meíri. hakon kongr hafdí þa buít líd sítt tíl upp-
gongu ef eitækiz sættín. Sem st(urla) s(egir).

35 Ollum þóttí egða stíllír.
ægi inní vida frægi.
37 gunnarlogs f(yr) grædi sunnan(.)
geigr þing vid ydr at eiga.
39 sætta badu sygna dróttinn.
sniallradan þig danir allir.
41 fyrda gram þuiat fegnir urdv
fiandmenn þinir lifí sínu.

43 Dana kongr tok þa víturlíkt ráð med vína sín(n)a samþykt. at hann
gaf upp alla þa lutí er nordmenn hofdu gert vid daní. ok med þessu
45 funnduz þeir síalfir. gaf þa ok h(akon) kongr upp daunum þat er
honum þóttí at. drak[k] þa hvor konga med audrum ok bunndu þa
47 sæ[tt] med fullkominne vínattu. skylldí huor audrum veita líd vid
hvería sem ætti ok líds þyrfti med. Eptir þetta bavd h(akon) kongr
49 kristíf(oro) kongi huor(t) hann villdí þíggia at honum marív svdín(a)
e(da) þrív aunnur þav er hann villdí or aullum herinum. dan(a) kongr
51 jadi gíofinne enn uilldí sídar kíosa þa er hann sendi ord til hak(onar)
kongs. Eptir (þat) skilduz kongar med ínum mesta kíærl(e)ík. gaf kristí-
53 f(orus) kongr alluírduligar gíafir h(akoni) kongi. Eptir sættína for
h(akon) kongr til tunsbergs. ok gaf þa heimleyfi ollum sínum monnum.
55 foro badir kongar þáá norðr til bíorgin(ar). veitti h(akon) kongr þa
ryiafylki M(agnusi) kongi. sagdí hann þa at þeir skylldí badir sítía eptir
57 um úetrin norðr jþrandheimí. Sem st(urla) s(egir).

Veitti virða dróttinn
59 víkellz gíafir ríkum
gullsuíptir laut gíftu.
61 gofugr skanunga jófrí.
heím kom hílmir nauma |
63 huatir funndu þat skatnar.
áár med auflugum tyrí.
65 vlæstr med

[her] segir fra ferdum fru kristinar D(ottur) h(akonar)
67 kongs. ok henn verkum e(da) huat hofdingíar
veittu henne (or) ríkium sín[um.]
69 NV er at segía fra ferd fru kristinar at þau foro sudr um sið jnor'd'-
mandí. þar fengu þau ser .lxxx. hesta ok ridu fyrst æ fund frakka kongs

71 *ok tok hann allvel með þeim. ok bad þau ægi fara idvestra ut gaskon*
hellðr víll hann at þau fari ut um sítt land ok fekk þeim léittoga ok fór
 73 *síalfr vid þeim allt ut *jnarbon. sa stadr *ligr vid jorsala haf. þadan*
*foro þau *jcataloníam. þat er riki kongs af ragaun. þa foro þar um*
 75 *stórfíoll fram með jorsala hafí. þumfrv hafdíz uel vid íferdínne ok uar*
æþui betr sem þau foro lengra. enn er þau kuomu jstadínn gerRun. þa
 77 *tok j(arl) sa er þar red fyrir þumfrv afbakí ok híellt þeim qlum kost*
.ííj. daga. þadan foro þau til barzalon. ok reid kongrinn af ragaun
 79 *amot henní vid .ííj. byskupum ok vtallígum her .ííj. mílur. ok tok síalfr*
jbeisl hennar ok leiddí hana jstadínn ok híellt hann henní kost .íj.
 81 *daga . þau kuomu .íj. nottum fyrir jól jstadínn sarre ok reid þar ímot*
henní louíss brodir kongsíns afkastel ok uar þeim þar alluel fagnad.
 83 *jola quelldíit kuomu þau til byrgs. ínn þridía dag jola ofradí þumfrv*
þmesso éinv miklv bor'd'kerí enn adr ofradi hon audru þrodemadun.
 85 *vard hon af slíkum lutum storliga fræg. jnn fiorda d(ag) jóla rídu þau*
afstadnum. þa fekk boring kongs systyr þumfrv .víj. quensaudla ok alla
 87 *vel buna. ok þar með balldrkínn er hon skylldi síalf bera. kongr reid*
amót henní orfíalez vid mikínn her ok fagnar henni sem hann mundí
 89 *sínne dottur. ok tok síalfr jbeisl hennar ok leiddæ hana jstapínn. ínn*
.x. d(ag) jóla reid kongr vid henne til valldelíkt. þa kom ríðandi a mot
 91 *þeim son kongsíns með utalígum lyd. kongr let nv fa henní herbergí*
jstadnum ok uirda hana umfram alla menn ok huern d(ag) leiddí kongr
 93 *hana umstáðinn ok ægi vissu menn dæmi til at neínn madr hefði suo*
verít tígnadr utlendr sem þessi þumfrv. Sa kurr kom fyrir þa nordmenn
 95 *at kongr mundi uilía fá hennar enn ekki var þat upp borit. her eptir*
taldi kongr upp brædr sína ok sagði huersu hverium uar hattat. frid-
 97 *r(ekr) uar ellztur bredra hans ok let hann uera vaskann mann ok godan*
r(idda)ra veidímánn godan ok þui hafdi hann skard jvqr(.) enn heín-
 99 *rek brodur sínn quad hann vera enn bezta r(idda)ra. enn philippum.*
sagdí (hann) fara með margskonar skemtan. haukum ok hundum ok enn
 101 *mesta éinvígiss mánn at bíqrnum ok uilli suínm. jafnan gladr ok katr.*
*þat pottí *nordmonnum sem kongi væri þessi kíærstr ok þui kaus hon*
 103 *þenna ser til mánz með vína sína radi. svo s(egir) st(urla) um ferd*
jvmfrvr.

105

Reida fra ek or borgum breidum
 bragna fíold af þínu magní
 vida gloddvzt uaskar þíodir
 uarar elld jmotí suara

107

- 109 sidan kaus um sæmdar fusa
snilldar brvdr þann er eiga uilldí.
- 111 audlígs brædr af ydru radí.
æztra manna gøfvgr suanne |
- 113 fęstí herra philippus ser jumfrúna. enn su var en fysta
bæn hennar at herra g[er]a kirkíu ínv h(elga) ol(afi) kongí
- 115 ok jadi hann þat *þegar med fvllum goduflía ok allt þat er hon bat var
gert. drott(ins) d(ag) eptir *paska víkv (var) veitt brullaup þeirra víd
- 117 enni mestu sæmd. Eptir þat foro nordmenn abrott apttr til nor(egs).
petr byskup. andress nik(ulas)son ok amundí har(alldz) son. Enn þeir
- 119 snerv ut jjorsala heim. jvar engels son ok þorl(augr) bosí ok enn fleírí.
ok andaþiz ivar jþeirri ferd.
- 121 fra hofdingíum.
ÞEnna vétr eptir satu kongar jþrandh(eimi) sem fyrR er R(itad). þeir
- 123 foro um vorit austr til tunsbergs. þa hafdí hakon kongr radit nor(egi)
xl. ara. ok eít(t) ár. þadan foro kongar austr til elfvar til moz víd bírggi
- 125 j(arl). þa hafdi dan(a) kongr sent bædi jnor(eg) ok jsuía ríki at þeir
sendí honum líd nockurt. þuiat þa heríadi herra jarmar jsíoland. enn
- 127 synir greifa alfs heríudu jotland ok var af þeim hernadí enn mestí ofridr
jdanmork.
- 129 er dan(a) kongi er sendr styrkkr af nor(egi)(.)
Hac(on) kongr ok M(agnus) kongr ok B(írgir) j(arl) funduzt jelfíní.
- 131 redu þeir þa þat med ser at þeir skylldu bua þau míssarí af huortueggía
*Ríkínv. ok sennda kristíf(oro) kongi .xl. hundr(ud) huar þeirra nema
- 133 annar huorr uilldí meíra sendá. þa for ok frv Ríkíza upp j súía v(eldi)
med fedr sínum ok leystí h(akon) kongr hana vel af hendí(.) enn júngr
- 135 herra sverrír uar eptir med h(akoni) kongí. þuiat hann unní honum
mik(it). þa sendi hakon kongr svdr marív svdína(.) vard dan(a) kongr
- 137 þvi allfeginn ok suo því er honum var sagtt at þeir mundu styrkía hann
h(akon) k(ongr) ok B(írgir) j(arl). h(akon) kongr for or elfínne þegar
- 139 hann var buínn ok lettí æí fyrR enn hann kom til biorg(ínar). þat uar
um vakna skeid. [d]ualdíz hann þar um sumarít. þetta uar adr enn
- 141 brann mestr lutí baíaríns jtunsber(ge). ok fengu þar margir menn
mik(inn) fiarskada af þeim ellzgangi.
- 143 her koma nordmenn heim or span(ia).
Þetta haust kuomu þeir utan af spanía er ut hofdu farít med frv kristín(.)
- 145 kuomu þeir petr byskup ok nik(ulas) at segía h(akoni) kongi fra huersu

147 kongr afspania hafdi fagnad jumfrvnní. ok huersv vel. hann hafdi þa
af hondum leyst þat var ægi minna enn til atta hundr(ada) merka
skirra er hann gaf þeim umfram þat er þeir hofdu til kostar ser at hafa.
149 þeir s(egia) spanialandz kong hafa heítí(t) h(akoni) kongi sínum styrk
vid [h]vern sem hann ætti þegar eí væri vid moz frakka kongr e(da)
151 engla kongr. eda kongr af ragaun magr hans. kongr af spanía bío þa
her sínn ut a heídínna ok fysti hann míok h(akon) kong at fara vid ser.
153 ok leysa suo kross þann er hann hafdi tekít. þui þat uar til pava leyfi
at þar skyllði krossínn leysaz. petr byskup kom þetta sumar til stols
155 síns ok þa af h(akoni) kongi godar gíafir(.)

her gefur h(akon) kongr Gizvri jarls nafn(.)

157 Hakon kongr sat umsumarít jþíorg(in). þá var med honum G(izurr)
þorv(alldz) son. þa sendi h(akon) kongr hann ut til islan'z' ok gaf
159 honum adr jarls nafn. het G(izurr) því ámot at allir bændr á islandí
skylldí giallda skatt h(akoni) kongi. kongr gaf j(arli) margar godar
161 gíafir at skílnadí(.) hann senndí ut med honum þorallda huita hirdmann
sínn at skynía huersu j(arl) færí 'vid' kongs trvnadí. Enn er G(izurr)
163 j(arl) kom til jslanz þa híelltt hann uel upp sæmdum þeim sem kongr
hafdi veitt honum. hann sagdi ok um þa menn er honum gerduzt hand-
165 geingnir edá skutílsueínar | at þeir skylldu þuilíkar nafnbætr hafa
inoregi af h(akoni) kongi. urdu vid þ(e)t[ta] at geraz honum
167 handgeignir. ok soru honum eída(.) bratt urdu menn þess uarír at þetta
u[ar] þoo hegomj. Vm uetrin adr j(arl) kíæmí til islandz. let þorv(ardr)
169 þorar(íns) son drepa þorgils skarda fyrir þat er honum var yfir skípat
fyrir nordan auxna dals heídí. enn þor(vardr) þottiz héimilldir til hafa
171 af steínvorv magkonv sinne.

her fer h(akon) kongr til danmerkr(.)

173 ÞEnna v(etr) sat h(akon) kongr jþíorg(in). ok uar þessi annar v(etr)
'ens' fimtatigar Ríkis hans. hann hafdi um uórit mik(it) utbod ok ætladí
175 at hallda til moz uid dan(a) kong sem hann hafdi heitíd. sigldí hann
þegar hann uar buínn. ok er hann kom fyrir jadar kuomv amot honum
177 .íj. R(idda)rar af danmerk ok saugdu þav tíndí at kristf(orus) dana-
kongr uar andadr. ok þat med at drotn(ing) ok adrir hofdingíar badu
179 kong koma til hialpar vid þau. konginum byriadí vel ok letí eigi fyrir
enn hann kom til kaupmannahafn(ar) ok fann þar drotníng. B(irgir)
181 j(arl) kom ægi enn þo hafdi hann vtí leídangr. danahofdingíar hofdu þa
sæzt vid sonu greífa allfs(.) fanz þat. j ordum hakon(ar) kongs at honum
183 þótti danir ægi hafa halldí þat er þeir hofdu radít sín á millí(.) hakon

185 *kongr gaf godar gíafir drott(ingu) ok suo hon honum. þa er hakon*
 186 *kongr láá í kaupmannahofnn let hann taka kugg einn jeyrasundi er atti*
 187 *hera jón brodir jakobs erkibyskups. þar voro áá þeir menn er uerit*
 188 *hofdu med þarmari. kongr let þessa menn leída áá mot ok bad menn*
 189 *kenna huort þeir væri rans menn e(da) æigi. enn landz menn saugdu*
 190 *þa víst uera rans menn. voro sumir halshognir enn sumum annan veg*
 191 *skriptad. kongr hafdi kugginn. Eptir þat for hakon kongr æ brott ok*
 192 *heim í rikí sítt. enn danir tokv til kongs Eírek son kristof(ori). ok uar*
 193 *hann þa barn ad all dri.*

194 *andlat petrí byskups afhamre(.)*
 195 *Þenna v(etr) eptir sat h(akon) kongr jbíorg(in) ok þa anndaþíz petr*
 196 *byskup í hamrí. eptir andlat hans hofdu kórs brædr kosning ok samdíz*
 197 *þat med þeim at þeir ritudu til ein(ars) erkibyskups ok beiddu hann til*
 198 *kíosa þan(n) sem hann víldi af þeim er þeir nefndu til. Erkibyskup*
 199 *rítadí aptir til þeirra ok nefndi hellzt til þann kors brodur er lodinn het.*
 200 *enn hann uar ekkí mikíll vín hakon(ar) kongs.*

201 *hak(on) kongr sendi menn til islandz(.)*
 202 *Kongr sat þenna vetr jþiorg(in) sem f(yrr) var r(itad). kongr sendi ut*
 203 *snemma um uórit skíp til islan'd'z. þuiat honum uar sagt at G(izurr)*
 204 *j(arl) mundi minna hug áá leggía æ hans mal áá islandí enn hann hafdi*
 205 *heitíd. marga luti rit(adi) kongr ut ok setti fyrir sín erndi jvar arnlíoz*
 206 *son ok pal línseymv. þeir kuomu ut fyrir þing ok foro þegar til þings.*
 207 *ok uar þar fyrir G(izurr) j(arl) ok formenn flestir. voro þa fram borín*
 208 *bref hakon(ar) kongs. Sundlendingar þeir sem mestir voro uínir jarls*
 209 *mæltu mest æmot brefunum. lauk suo at ekkí vard erndi þeirra ívars.*
 210 *ok foro þeir aptir samsumars til nor(eg)s ok fluttu suo hakoni kongi at*
 211 *sundlendingar mundi æigi hafa suo míok stadit æmot skattinum ef þeir*
 212 *uíssi þat æmot skapí G(izurar) j(arl)s.*

213 *andlat heinR(eks) byskups fra holum(.)*
 214 *Þetta sama sumar foro þeir badir kongar austr til elvar ok fundu þar*
 215 *bírgi j(arl). for þa enn allblítt med þeim. skilduz þeir þa*

6. *lignu*: Kan eventuelt læses *ligno*.

13. *alægi*: *al-* utydeligt, udfyldt efter de andre hss., *Fr* 555²⁷, *E* 653²², *Fl* 199³¹, *S* 664⁷, *H* 176².

20. *donum*: *do-* udført som ligatur ved linjeslutning, ligner *di-*.

27. *kongí*: I marginen er her skrevet *v(isa)*.

46. *drak[k]*: *-k[k]* utydeligt.

47. *sæ[tt]*: *sæ-* utydeligt.

49. *kristíf(oro)*: Abbreviaturen er opløst således i overensstemmelse med de fleste andre hss. (*Fr* 556²⁵, *Fl* 201⁴, *S* 667¹⁷, *H* 177³⁴, men *E* 654³⁰ har *Christofara*).
52. *⟨bat⟩*: Indsat i overensstemmelse med *E* 654²⁹, *Fl* 201⁶ — *þetta S* 667²¹, *H* 177³⁸ — *Fr* 556²⁹ afviger.
60. *gull-*: *gu-* delvis bortskåret.
61. *gofugr*: Overflødigt forkortelsestegn over *-f-*.
62. *nauma*: Her begynder recto spalte b.
65. *med*: Delvis bortskåret.
72. *leittoga*: *-g-* beskadiget.
73. *síalfr*: *-lf-* beskadiget.
**jnarbon*: Skrevet *jnarkon*, *Narbon Fr* 557¹¹, *E* 655²⁰, *S* 669¹², *H* 178³⁰ — *Nerbon Fl* 201²⁵.
**liggr*: Skrevet *ligrr*. Geminationsprik anbragt over *-r* (rotunda).
74. **jcataloníam*: Vistnok skrevet *jtatoníam*. *Kataloniam (Talanoniam cd.) Fr* 557¹², *E* 655²¹, (*kastalann niam cd.) Fl* 201²⁸, *S* 669¹⁵, *cataloníam H* 178³³.
81. *daga*: Delvis beskadiget.
íj: *-j* beskadiget.
88. *orfiález*: Skrevet således, vel fejl for *or Palenz E* 656¹², *or Palinz* (evt. *Valinz cd.) S* 671¹⁰, *vr palenz H* 179²⁸, cf. *ok Palens jarl Fl* 202¹⁸, mgl. *Fr* 557.
89. *leiddæ*: Kan muligvis læses *leidde* med *e²* rettet fra *a*.
94. *ígnadr*: *-adr* beskadiget.
102. **nordmonnum*: Skrevet *nordmenn*.
108. *suara*: Vistnok således (*a¹* forkortet med *ra/ua*-abbreviatur). Finnur Jónsson, *Den norsk-islandske Skjaldedigtning A II* (Kbh. og Kria 1915), p. 108 læser *svaría* (?). *Svarra Fr* 558¹⁰, *suára E* 657⁷, *suarra Fl* 203¹⁶, *S* 673¹⁰, lakune i *H* 180.
112. *suanne*: Her begynder verso spalte a.
115. **þegar*: Skrevet *gegar*.
116. **paska*: Skrevet *faska*. 'f' muligvis forsøgt rettet til 'p'.
119. *jvar*: Gentaget *jvar* ved linjeskift.
123. *tunsbergs*: *b* ligner *k*.
132. **ríkínv*: Skrevet *ríkínv* (*a* rettet til *v*).
136. *þa*: *þ* rettet fra *s* (longa).
145. *kuomu*: Overflødig nasalstreg over *u¹*.
147. *hundr(ada)*: Overflødigt forkortelsestegn ved *h*.
152. *heidinna*: Skrevet således (med overflødigt forkortelsestegn over *n²*). *heidnina Fr* 559²⁴, *Fl* 205² — *heiðnina E* 658³⁵ — *heidinndom S* 676²⁰, lakune *H* 180.
153. *þui*: Usikkert, muligvis *þuia't* (rettet fra *þat*).
160. *giallda*: *a²* rettet fra *í*.
165. *skutilssueínar*: Her begynder verso spalte b.
168. *islandz*: Nærmest skrevet *illandz*.
175. *at*: S sammenskrevet med *at* men overstreget af skriveren står *hætladi*, muligvis kan der dog læses *ath* + *ætlati* overstreget.
214. *þa*: Delvis bortskåret.